

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek konzultanta práce

Autorka práce: Tereza Šíchová

Název práce: Problematika skloubení rodinného a pracovního života současných českých rodin

Autorka posudku: Mgr. Alžběta Hošková

Předkládaná práce se věnuje péči o předškolní děti v soukromých zařízeních a individuální péči typu baby-sitting. Téma práce je málo zmapované a hlavní závěry práce by mohly být přínosné pro další koncipování rodinné politiky, autorka například jako jedno z hlavních zjištění uvádí, že výběr soukromých zařízení péče o děti je většinou vynucenou volbou rodičů z důvodu neumístění dítěte do obecní mateřské školy. Práce má veřejněpolitický rozměr, v textu se objevují i další doporučení pro koncipování péče o děti v ČR.

Z celkového pohledu však lze říci, že práce obsahuje terminologická i metodologická pochybení. Jelikož však byl konzultant s prací seznámen až v den jejího odevzdání, nebylo možné průběžně poskytovat zpětnou vazbu, která by této jinak zajímavé a aktuální práci jistě prospěla.

Autorka si klade za cíl „zjistit, zda je soukromá péče o předškolní děti skutečně vhodnou alternativou k institucionální péči“. Cíl práce je rozdělen na dílčí cíle, které korespondují s výzkumnými otázkami. Vzhledem ke zvolenému cíli by bylo zapotřebí seznámit čtenáře s vymezením pojmů institucionální péče a soukromá péče. Zvolená dichotomie není bez vysvětlení zcela jednoznačná, protože, jak sama autorka dále uvádí, podle školského zákona nemusí mateřské školy zřizovat jen instituce veřejné správy, ale např. i církevní právnické osoby či jiné právnické i fyzické osoby (zákon č. 561/2004 Sb, školský zákon, část první, §8, odst. 6). Autorka zřejmě měla na mysli porovnání s péčí v zařízeních zřizovaných institucemi veřejné správy. Všechny výzkumné otázky jsou ve výzkumné části práce zodpovězeny.

V první kapitole autorka vymezuje vybrané pojmy, nevěnuje se však vymezení pojmů, jako je „neformální péče“, „alternativní péče“ či „institucionální péče“, které se v textu hojně vyskytují a ne vždy jsou použity pro čtenáře zcela srozumitelným způsobem. Dále bych ráda upozornila na nevhodné používání pojmu „státní institucionální péče“, či „státní mateřské školy“ (např. strana 44). Jelikož jsou zařízení péče o děti zřizována zpravidla samosprávami obcí či krajů. Vhodnější by bylo označení veřejná institucionální péče.

Například v kapitole 3.1 *Státní institucionální péče* autorka v podkapitole 3.1.2. *Služby péče o děti od 3 let věku* zmiňuje, že zřizovatelem může být i církev či firmy. Není tedy zřejmé, proč jsou tato zařízení zařazena do této kapitoly, nebo zda se jimi autorka ve výzkumu bude dále zabývat. Autorka zřejmě podle údajů na str. 21 používá pojem „neformální péče“ jako protiklad k institucionálním zařízením obecně, tedy předškolním zařízením zřizovaným podle školského zákona (nejen institucemi veřejné správy, ale i právnickými osobami a církvemi) a jeslím, které byly do dubna 2013 zdravotnickými zařízeními. Do neformální péče autorka zahrnuje výpomoc uvnitř rodiny, individuální placenou pomoc další osoby na základě živnosti (babysitting), mikrojesle (strana 23. -

v ČR v současné době nejsou uzákoněny, zdroj hovoří o mikrojeslích ve Francii), mateřská centra a dětskou skupinu (v současné době teprve projednáváno paragrafové znění vládou). Ve výčtu v kapitole 3.2.1. postrádám kolektivní zařízení péče o děti zřizované na základě živnosti a provozované v provozovně (živnost "Péče o dítě do tří let v denním režimu" a "Mimoškolní výchova a vzdělávání"), která jsou zmíněna až v následující kapitole 3.2.2. Legislativa. Tento nedostatek vnáší nepochopení i do dalších kapitol, kdy čtenáři není zřejmé, jaké typy péče o děti bude autorka konkrétně zkoumat.

V kapitole teoretická východiska autorka uvádí teorii individualizace U. Becka, teorii socializace a koncept rodinné politiky v České republice. První dvě teorie by bylo vhodné lépe propojit s výzkumným problémem, nebo zvolit konkrétnější teoretické koncepty, odkaz na obě teorie se v rámci analytického textu vyskytuje jen okrajově.

Pokud jde o metodologii, autorka realizovala 8 rozhovorů, za nedostatek považují, že všechny respondentky byly pouze z Prahy. Kritériem pro výběr je docházka alespoň jednoho dítěte do neformálního zařízení péče o malé děti (str. 26). V podrobnější informaci o respondentech však autorka uvádí, že dvě respondentky mají děti ve „státní mateřské škole“ (str. 29), a jedna respondentka teprve zvažuje umístění dítěte do obecní MŠ. Vzhledem k tomu, že se autorka rodičů ptá i na variantu využití chůvy, bylo by vhodné do vzorku zařadit i některé rodiče, kteří tento typ péče o děti využívají. Počet respondentů je tedy fakticky snížen na 5 rozhovorů s rodiči, jejichž dítě navštěvuje soukromé zařízení. Tento počet považují za velmi nízký a nedostačující pro poměrně silná tvrzení, která autorka na základě rozhovorů v závěru práce formuluje. Jedná se například o tvrzení, že při výběru pečovatelky „...rodičům nejde o vzdělávací a výchovnou funkci, upřednostňují především to, aby byly jejich děti neustále zapojovány do různých aktivit a bavily se.“ (str. 30), nebo tvrzení „...Matky ze strachu z toho, že se dostanou do situace bez prostředků a zajištění, volí zodpovědněji spíše méně dětí, i přesto, že by si jich třeba více přály“ (str. 37). Takto silná tvrzení, s nimiž jsem se v odborné literatuře nesetkala, na základě pěti rozhovorů nelze zevšeobecňovat. Naopak by bylo vhodné je porovnat s dosavadními výzkumy a odbornou literaturou. O tomto porovnání autorka hovoří v kapitole Triangulace, slíbené porovnání se však v celém textu neobjevuje. Vhodné by bylo porovnat výsledky výzkumu s podobnými či protichůdnými zjištěními přímo v kapitole 4. 3. Vyplyvající závěry. Autorka však dobře využívá relevantní odbornou literaturu a výzkumy v úvodních kapitolách.

Metoda polostrukturovaných rozhovorů byla kromě výběru respondentů dobře aplikována, oceňuji autorčin osobní vklad. Uvítala bych konkrétnější informaci o kódování rozhovorů, například jaké kategorie si autorka pro organizaci dat stanovila, přiložení scénáře rozhovorů apod. Oceňuji uvedení omezení realizovaného výzkumu.

V závěru textu autorka vztahuje data například ke koncepci rodinné politiky, kde je uvedeno, že rodinná politika bude koncipována tak, aby rodiny mohly mít tolik dětí, kolik si přejí a v době, kterou si zvolí. Je škoda, že autorka práci od začátku práci nezacílila i na vztah mezi dostupností zařízení péče o děti a plány rodičů ohledně počtu dětí. Jedná se o zajímavou hypotézu, která by stála za prověření. Nutno však dodat, že Národní koncepce rodinné politiky byla schválena v roce 2005 a následně vznikla v roce 2008 nová Národní koncepce podpory rodin s dětmi, ačkoliv tyto koncepce nebyly následujícími vládami zrušeny, uchopení rodinné politiky značně podléhá politickým změnám

a nelze říci, že současná vláda se beze zbytku přejala všechny postoje a opatření, které jsou v těchto koncepcích uvedeny.

Po stylistické a formální stránce je text zpracován na velmi dobré úrovni. Práce je dobře strukturovaná, ale pro větší přehlednost by bylo vhodné oddělit kapitolu věnující se výzkumným cílům a otázkám. Závěr práce by měl jen shrnovat dosavadní zjištění, volila bych proto ještě zařazení kapitoly, kde by byly výsledky výzkumu zhodnoceny ve vztahu k dosavadním výzkumům a teoretickým východiskům.

**Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě
a hodnotit ji známkou „dobře“.**

Datum: 9. 6. 2013

Podpis: